

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

november 2018 - januari 2019

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Tijdens deze 3-maandelijke periode werden in het ARDEA werkingsgebied in totaal 4033 waarnemingen ingevoerd. In dit aantal zijn de waarnemingen van vogels die tijdens de laatste vier tellingen op de trekpost Hobokense Polder over de Schelde en langs de linkeroever-Burcht niet inbegrepen. Daarbij kwamen nog enkele leuke soorten als o.a. rode wouw, velduil, blauwe kiekendief en geelgors voor de kijker.

De meest opmerkelijke hiervan worden besproken in het soortenoverzicht. Tevens trokken gedurende de eerste vier dagen van november nog honderden Kieviten en veldleeuwen door.

Een parelduiker werd voor de eerste maal waargenomen in de ARDEA-regio. Vermeldenswaard is ook het resultaat van de waterwildtellingen op 15 december: op 3 forten samen (Fort 4, 5, 6) werd die dag een recordaantal van 1.829 vogels geteld. (MH) Zie ook verder onder krakeenden.

Het aantal waarnemers bleef ongeveer gelijk met dezelfde periode vorig jaar, maar ze voerden samen meer waarnemingen in = 4033. Onder de 133 waarnemers vormden deze keer Johan Claessens, Louis Schramme en Pierre Blockx de top drie met respectievelijk 369, 301 en 283 ingevoerde waarnemingen.

Op de ARDEA website kan je de dagelijks ingevoerde waarnemingen steeds bekijken via www.hobokensepolder.be/vwardea/waarnemingen.htm. De vogelfoto's bij dit verslag werden genomen door fotografen uit onze ARDEA regio.

Soortenbespreking

Er werden gedurende deze periode in onze regio in totaal 103 vogelsoorten waargenomen.

We bespreken hierbij een selectie van 25 soorten.

Een **parelduiker** vloog in NW richting

Kleine zilverreiger - Foto: Walter De Weger

over Kontich op 7 jan. (KM) Dit is een nieuwe soort voor onze regio, maar de waarneming werd (nog) niet beoordeeld bij de samenstelling van dit verslag.

De **grote zilverreiger** kwam slechts éénmaal op het appel: 3 ex. vlogen in oostelijke richting over het Kielpark-Antwerpen op 4 november (LV).

Kleine zilverreiger was ook een schaarse wintergast met 1 ex die op 3 november langs de trekpost vloog (WDW, MM, LVS).

Het aantal **krakeenden**, zowel als broedvogel als wintergast, gaat nog steeds in stijgende lijn.

Tijdens de waterwildtellingen van 15 december werden op Fort 5 - Edegem en Fort 6 - Wilrijk samen een recordaantal van 800 **krakeenden** geteld (MH).

Op 2 november vlogen rond de middag 2 **blauwe kiekendieven** (juv. en wijfje) langs de trekpost Hobokense Polder (MM, LVS).

Na de minimum 13 **rode wouwen** die reeds in oktober over de ARDEA regio trokken, vlogen op 1 november nog eens minstens 6 expl. zuidwaarts over: 4 ex over de Hobokense Polder (LVS, MM) en 2 ex. over Frijthout-Hove

(JCe). Bij de 3 ex. die dezelfde dag over Kontich vlogen (GS), werd geen gewag gemaakt van het juiste uur waardoor het niet duidelijk was of het andere doortrekkers betrof. Mogelijk trokken er op 1 november dus niet 6 maar wel 9 ex door. Alleszins een topdag voor deze prachtige roofvogel !

Op 8 december vloog een fotogenieke juv. **ruigpootbuiser** over park Den Brandt-Antwerpen (DT)

Overwinterende solitaire **houtsnippen** werden gedurende deze periode op meerdere plaatsen waargenomen: in het Kielpark-Antwerpen(!) (LV), Hobokense Polder (DJ, dé AVL, WM), Fort7-Wilrijk (ES), langs afrit Kiel- ring Antwerpen (WM,) Aquafin-Kielsbroek (PB) en Uilenbos-Hove (BM)

1 tot 2 **witgatten** pleisterden zowat heel de winter langs de slikoever van het Broekskot- Hobokense Polder (FVG, GM, PV, DJ, LV, GB, JP, PP, LVS, LP, PL, MM, LDM, MMi, WM). Verder pleisterden er solitaire witgatten bij Campus Drie Eiken-Wilrijk (RV), in Fort 5-Edegem (LS) en in Groen Neerland (JSi)

De **kerkuil** werd in december op drie plaatsen waargenomen: 2 jagende vogels op 4/12 langs de Groene Hoek-Wilrijk (PH), 1 overvliegende vogel op

5/12 Campus Drie Eiken-Wilrijk (AVR) en een roepende vogel bij de Veldkantvoetweg-Hove (ADC)

Een **velduil** vloog op 4 november mooi over de trektelpost Hobokense Polder wat een leuke fotoshoot opleverde (MM, LA)

De **middelste bonte specht** was actief in het Uilenbos-Hove (JG, JC, JCe) en in het Schoonselhof-Antwerpen (RV) Deze mooie specht breidt zich na enkele geslaagde broedseizoenen verder uit naar potentieel geschikte biotopen. Daarbij horen ook niet toegankelijke private domeinen zoals Klaverblad-Wilrijk en Hof van Hemiksem waarvan recente waarnemingen ontbreken. Ook Cleydaelhof biedt zeker geschikte foerageer- en broedmogelijkheden voor deze specht. Wordt ongetwijfeld vervolgd...

De onopvallende lilliputter **kleine bonte specht** was present in de Hobokense Polder (LVS) langs de Hovestraat-Edegem (DH) in het Schoonselhof (SB, LVS) en tot 2 ex. in het Uilenbos-Hove (JCe, JD).

Pleisterende en voedselzoekende **zwarte spechten** werden gehoord en gezien in het Uilenbos-Hove/Bos van Moretus-Boechout (JO, JD, WS, BM, JCe) en in het Hof ter Linden – Edegem (PBe). Het betreft vermoedelijk rondzwervende (eerstejaars)vogels, maar in de toekomst is een broedgeval in de regio zeker niet uitgesloten.

Een **bladkoning** zat op 3 november in een private tuin aan de Berkenrodelei-Hoboken. De waarnemer vermeldde hierbij: "Op goed geluk even de me-

Vuurgoudhaantje - Foto: Guy Borremans

zenmix afspelen, en jawel, een bladkoning kwam aangevlogen in de populier naast ons dakterras waar hij prachtig te zien was op ooghoogte" (JPo). Deze Siberische doortrekker wordt overwegend aan de kust waargenomen, en dus slechts zeer sporadisch in onze regio. De kleine zanger is vooral herkenbaar aan de roep.

Solitaire overwinterende **tjiftjaffen** waren te zien en te horen bij park Middelheim-Antwerpen (PBi), Hof ter Linden-Edegem (LJ), Romeinse Put-Edegem (SH, JC), Campus Drie Eiken-Wilrijk (HvV) en Fort 6-Wilrijk (JE)

Er werden 6 januari-waarnemingen van **zwartkop** ingevoerd: een wijfje overwinterde in een privétuin langs de Prins Boudewijnlaan-Berchem (DG) en een mannetje in Hove-centrum (JCe).

Het **vuurgoudhaantje** is eveneens

een klein en weinig opvallend vogeltje dat vooral door vogelkenners wordt waargenomen. Gedurende de ganse winter zijn ze regelmatig solitair of in een klein aantal te vinden in hoofdzakelijk vochtige biotopen met struikgewas zoals Hobokense Polder, tot 3 ex. (JPo, JP, LV), Campus Drie Eiken-Wilrijk (SB, JE), in Steytelinckpark-Wilrijk (RV), in Fort 5-Edegem (RV, WS, MH, LVdB) en in het Schoonselhof (LVS, SB). Ze vergezellen 's winters soms ook mezen-groepjes tot in de tuinen.

2 **zwarte roodstaarten** pleisterden op 3 januari op Umicore-Hoboken (KDK).

1 à 2 **waterpiepers** foerageerden tot half december regelmatig op het Broekskot-Hobokense Polder (LV, GB, LP, JP, LVS). De ARDEA slaaplaatstelling van 25 november werd geannuleerd waardoor het gissen was over het aantal 'winterslapers' op de gekende slaapplaats(en) in de Hobokense Polder.

De enige **appelvink** vloog op 24 november over Campus Drie Eiken-Wilrijk (LS).

Op 25 november foerageerden 5 **grote barmsijsen** in de Hobokense Polder (JP) en 3 **kleine barmsijsen** pleisterden op 25 januari samen met een 30 tal **koperwieken**, in de wijk Koornbloem-Wilrijk (LVS).

Exoten

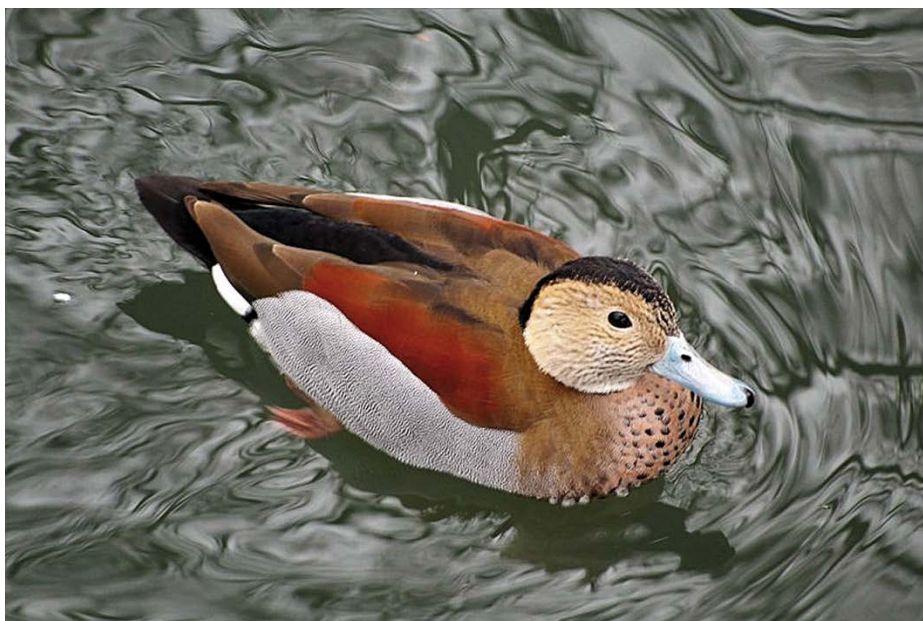
Een mannetje **ringtaling** pleisterde op 30 december in het Park Weyninch-hove-Hove (GC).

Ruigpootbuizerd - Foto: Rudy Vansevenant

Gans de periode pleisterden tot max. 7 **mandarijneenden** op Fort 6 -Wilrijk (LS, SB).

Tijdens de slaapplaatstelling **halsbandparkieten** in het Kielpark-Antwerpen werden op 24 november **188 vogels** geteld. Dit is een toename van maar liefst 76 exemplaren of 78 % ten opzichte van onze vorige telling gedaan op 23 maart 2018. Een gelijkaardige toename stellen we ook vast op de bekende slaapplaats aan de Ekerse Putten-Antwerpen waar op 5 jaar tijd de winterpopulatie zowat verdubbelde naar 730 ex (!) (STh). Aan dit tempo gaan we stilaan maar zeker naar Brusselse toestanden. Nationaal gezien, voornamelijk op de as Brussel-Mechelen-Antwerpen, zitten anno 2019 ruim 10.000 halsbandparkieten !

Ringtaling - Foto: G. Corens

Waarnemers

ADC	Anne De Cock	JCe	Jan Celis	MH	Marc Hofman
AVL	André Van Langenhove	JD	Julien Dua	MM	Maarten Mortier
AVR	Arthur Van Roey	JE	Joris Elst	MMi	Mathias Michielsen
BM	Bernard Miserez	JO	Johan Opsomer	PB	Peter Bastiaensen
DG	Daan Gijssels	JP	Joachim Pintens	PBe	Paul Bender
DH	Dimitri Hoste	JPo	Jonas Pottier	PBl	Pierre Blockx
DJ	Danny Jonckheere	JSi	Jos Simons	PH	Peter Hofman
DT	Djien Thio	KDK	Kris De Keersmaecker	PL	Pieter Leblans
ES	Eddie Schild	KM	Koen Maes	PP	Peter Partoens
FVG	Fernand Van Ginderen	LA	Luc Audenaerde	PV	Peter Van Elsacker
GB	Guy Borremans	LDM	Luc De Meyer	RV	Robin Vermeylen
GC	G. Corens	LJ	Leo Janssen	SB	Stijn Baeten
GM	Gunther Moens	LP	Luc Peeters	SH	Steven Hostyn
GS	Gaston Sallaets	LS	Louis Schramme	STh	Stefaan Thiers
HvV	Harry van Vught	LV	Lamien Verstraete	WDW	Walter De Weger
JC	Johan Claessens	LVdB	Laurent VdB	WM	Wim Mertens
		LVS	Luc Van Schoor	WS	Wim Stappers

Hoogtepunt!

Joris Van Reusel, namens Vogelwerkgroep ARDEA

Het mooie van een vogelwerkgroep is dat er zo veel diversiteit in de activiteiten zit. Dat zit natuurlijk in de merknaam ingebrand: het gaat meestal om 'vogelen' maar gelukkig ook vaak om 'werken'. Gelukkig, want laten we werken toch vooral als een deugd zien: iets waardoor we onszelf kunnen realiseren én een zinvolle bijdrage tot de maatschappij kunnen leveren. Door (samen) te werken worden we een (sterkere) groep, en creëren we iets dat nuttig is voor anderen. In dit geval ging het om een reeks van ca 15 gierzwaluwkasten, die de komende maan-

den zeker hun nut zullen hebben voor een aantal vogels die om een geschikte broedplaats verlegen zitten. Zoals in onze State of the Union aangekondigd (dd. 2 februari 2019, Kiel), zal ARDEA de gierzwaluwkasten in elke gemeente (of district) van haar werkingsgebied gaan plaatsen en hierbij de lokale overheden betrekken. Met wat media aandacht erbij vestigt deze kleine actie (nogmaals) de aandacht op een groot probleem: we moeten natuurinclusiever gaan (ver-)bouwen, en daar kunnen gemeenten en overheidsdiensten een groot aandeel in hebben. Via

scholen, sportinfrastructuur, dienstgebouwen, maar ook via lokale bouwvoorschriften kunnen bouwheeren, bouwpromotoren, architecten en aannemers gestimuleerd worden om kleine, eenvoudig voorzieningen voor zwaluwen, mussen, ja vlinders, bijen, egels, vleermuizen, etc. te integreren. Kleine moeite, niet zo veel werk, grote impact.

Het ging in dit geval dus om het samen timmeren aan nestkasten tijdens onze

workshop in de IJsvogel (de vogel die vermoedelijk genoemd werd naar de temperatuur van het lokaal!), op 9 maart. We hadden het gehad over grootse ideeën (om heel het Albertkanaal te voorzien van nestkasten, op te hangen onder de nieuwe bruggen) en over de moeilijk te nemen drempels die dan rijzen, zoals de logheid van overheidsapparaten. Waar te beginnen, wie beslist, wat als er niemand reageert etc.? We hielden de moed erin, door het besef uit te spreken dat we als grote vereniging wel degelijk een project in gang kunnen sturen. En dat ook de overheidsinstanties evolueren: ook zij willen 'vergroenen', en meer en meer jonge ambtenaren trekken ook in die echelons aan de kar. Hoopgevend. 'Maar hoe zit het dan met ons, stelde P. de vraag, want als ik binnen de vereniging rondkijk zie ik toch heel veel grijs haar!'. Gelukkig was daar den Tolle. 9 jaar en actief als gierzwaluwkast-schilder. 'Ik wil zo'n bak aan ons huis!' zei hij kordaat. Dat was duidelijk, qua engagement. 'En ik zie toch ook heel veel positiefs vloeien uit de klimaat-spijbelars-beweging', zei Johan, die als pas gepensioneerde nu voltijds en vrijwillig werkt als gierzwaluw-deskundige in Antwerpen Stad en omgeving. 'Het is inderdaad te hopen dat deze jongeren niet enkel op straat komen uit eigenbelang, zoals mevrouw V. al borend en schroevend opmerkte, maar ook een breder perspectief, het beschermen van de planeet en de natuur om zich, voor ogen houden!'. We hoopten alleszins

Een nest voor de gierzwaluwen timmeren - Foto: Joris Van Reusel

samen dat de jonge, verontwaardigde stemmen nog zullen toenemen en opwellen tot een straf hoogtepunt, zo juist ergens voor de komende stemming (26 mei).

Zo ging het nog wel even door: timmerend filosoferen, elkaar al werkend ondersteunend in onze overtuigingen. Het gaf – ondanks de kou van het lokaal en het gure weer buiten – een warm gevoel. Zo werden we weer net een béétje meer groep. Vogel-werkgroep.

Zoals dit geval zijn er binnen Natuurpunt, binnen de lokale afdelingen en zeker ook binnen onze regionale werkgroep ARDEA heel wat.

Recent nog, toen we mee gingen helpen bij het natuurbeheer in de Hobokense Polder.

Of als we tellend en observerend aan het werk zijn in één van de natuurgebieden of parken (Trekellen, broedvogelinventarisaties, Halsbandparkieten- en Blauwe reigertellingen, of vormingswerk doen rond steenuiltjes, spechten en, jawel, wéér die gierzwaluwen (15/6, 30/6, 13/7).

Of al gidsend werken aan onze natuurkennis (tijdens één van de geweldige vogelexcursies (7/4, 1/5, 5/5, 2/6 of de meerdaagse naar Schier in augustus). Ondertussen blijven we intens werken aan de opvolging van onze slechtvalken, kerkuilen en torenvalken, én knopen we constructieve samenwerkingen aan met belangrijke partners (zoals Aquafin) in onze queeste naar meer vogelvriendelijke infrastructuur. Daar werken we dus aan.

Met de pas aangebroken lente als extra steuntje in de rug, het vogelleven dat nu volop actief is, en ook nog wat van jouw meewerkende energie erbij, stevenen we zo met de vogelwerkgroep ARDEA zeker op een hoogtepunt af!

Maar ook daar blijft werk aan. We zijn immers nog lang niet volmaakt.

Daarom deze uitnodiging aan alle vogel-, werk-, en groep-liefhebbers: kom je het mee maken?

Kerkuil - Foto: Guy Borremans